

R21-1536

<u>Object:</u>	Diverse boombeplantingen
<u>Locatie:</u>	Rogat
<u>Eigenaar:</u>	Gemeente Meppel Postbus 501 7940 AM Meppel
<u>Opdrachtgever:</u>	Gemeente Meppel Afdeling R en R Openbare Ruimte De heer Aad Leeuwerink Postbus 501 7940 AM Meppel
<u>Opname:</u>	18 februari 2021
<u>Doelstelling:</u>	Kwalitatieve beoordeling beplanting en randvoorwaardenanalyse
<u>Advies:</u>	Randvoorwaarden
<u>Toelichting:</u>	Zie bijlage (totaal aantal pagina's: 14)

Valthermond, d.d. 6 mei 2021

ir Erik R.P. Platje

Inhoud

Inleiding	2
Doelstelling	2
Plangebied	3
Werkwijze	3
1 Boombeplanting	4
2 Standplaats	10
3 Toetsing	13
4 Aanbevelingen	14

Inleiding

De gemeente Meppel is bezig een herinrichting van de openbare ruimte in Rogat voor te bereiden. Het doel van de herinrichting is dat "*verkeersdeelnemers en de bewoners een aantrekkelijke en veilige verkeers- en woonomgeving krijgen aangeboden*" (Bron: Projectplan Herinrichting Rogat, gemeente Meppel). De herinrichting betreft niet alleen de wegen, fiets- en voetpaden, maar ook het groen, riool e.d. Een onderdeel van de planvorming is inzicht te krijgen in de kwaliteit van de aanwezige boombeplantingen en de risico's voor de duurzame instandhouding van de bomen. Daarom heeft de gemeente Danphe BV de opdracht verstrekt te beoordelen hoe het er voorstaat met de aanwezige bomen en of er bij een herinrichting ernstige schade aan de bomen valt te verwachten en, zo ja, welke maatregelen er nodig zijn om de bomen te ontzien.

Doelstelling

Deze rapportage is bedoeld als werkdocument voor de voorbereiding van de herinrichting van Rogat.

15-jaars criterium

Voor dit rapport geldt als uitgangspunt dat de afwegingen ten aanzien van de instandhouding en bescherming van de bomen worden gebaseerd op het 15-jaar criterium. Alternatieve inrichtingsopties zijn alleen dan zinvol, indien de instandhouding en verdere ontwikkeling van de bomen voor minimaal 15 jaar is gewaarborgd.

Plangebied

Het project omhelst de Hessenweg vanaf de T-splitsing en Rogat, voor zover het gaat om de klinkerverharings. De Haven maakt ook onderdeel uit van het project.

Bron: Projectplan Herinrichting Rogat, gemeente Meppel.

Werkwijze

De kenmerken van de aanwezige bomen zijn ontleend aan het boombeheersysteem van de gemeente Meppel. De bomen zijn in het kader van deze oriëntering niet individueel beoordeeld.

Om het bewortelingspatroon in beeld te krijgen zijn bij een aantal bomen profielkuilen gegraven. De heer A. Leeuwerink van de gemeente Meppel heeft geassisteerd bij het bewortelingsonderzoek.

In deze rapportage wordt aangegeven op welke wijze ernstige schade aan de bomen is te vermijden of kan worden beperkt. De aanbevelingen worden samengevat op het laatste blad van dit rapport. Uitwerking van de aanbevelingen tot op bestek niveau maakt geen onderdeel uit van de opdracht.

1 Boombeplanting

Binnen het projectgebied staan ruim 140 bomen. De bomen zijn ingedeeld in groepen. Het meest in het oog springend zijn de zomereiken aan de oostzijde van het dorp, de essen en elzen langs de Hessenweg en de meerrijige jonge essenbeplanting in het centrum van het dorp. Daarnaast is er langs de haven een boombeplanting aanwezig die bestaat uit bomen van verschillende soorten en leeftijden.

VAK	#	Boomsoort	Plant-jaar	D ₁₃₀ (cm)	Hoogte (m)	Conditie	Toekomst- verwachting	Locatie
1	4	Zomereik	1989	30-50cm	12-18m	Voldoende	> 15 jaar	Entree oostzijde
2	2	Grauwe abeel	1954	100-150cm	18-24m	Voldoende	> 15 jaar	Rand projectgebied
2	2	Es	1984	30-50cm	12-18m	Voldoende	> 15 jaar	Rand projectgebied
3	2	Sierkers	1984	30-50cm	6-12m	Voldoende	> 15 jaar	Splitsing oostzijde
4	7	Leilinde	1920	30-50cm	< 6m	Voldoende	> 15 jaar	Monumentaal
5	69	Es	2000	< 20 cm	6-12m	Onvoldoende	> 15 jaar	Sluisweg-Rogat (wallen)
6	6	Es	1997	30-50cm	12-18m	Voldoende	> 15 jaar	Hessenweg-Rogat
6	6	It. els	1984	30-50cm	12-18m	Voldoende	> 15 jaar	Hessenweg-Rogat
7	8	Es	1997	30-50cm	12-18m	Voldoende	> 15 jaar	Entree Hessenweg
8	8	Es	1984	30-50cm	12-18m	Voldoende	> 15 jaar	Voor huizen haven
8	5	Sierkers	1984	30-50cm	< 6 m	Voldoende	> 15 jaar	Voor huizen haven
8	1	Zomereik	1949	50-100cm	18-24m	Voldoende	> 15 jaar	Voor huizen haven
9	15	Es	1997	30-50cm	6-12m	Onvoldoende	5-15 jaar	Kade haven
10	1	Can. populier	1924	100-150cm	> 24 m	Voldoende	> 15 jaar	Ingang haven/dijk
10	2	Es	1984	50-100cm	12-18m	Voldoende	> 15 jaar	Ingang haven/dijk
10	3	Zomereik	1979	30-50cm	6-12m	Voldoende	> 15 jaar	Ingang haven/dijk
11	1	Paardenkastanje	2002	< 20 cm	6-12m	Voldoende	> 15 jaar	Speelplaats

Vak 1, zomereiken: Aan de westzijde van Rogat is een grotendeels meerrijige beplanting van zomereiken aangeplant. De bomen staan de kant van het water. In het dorp staan de bomen op de kade. Deze nog jonge zomereiken verkeren in een goede conditie.

Vak 2, abelen en essen: Aan de overzijde van de westhaven staan 2 forse abelen en 2 kleinere essen. Deze 4 bomen staan aan de rand van het projectgebied (Bron foto: google/streetview).

Vak 3, sierkersen: Bij de splitsing Rogat-Sluisweg staan 2 oude Japanse sierkersen. De kersen verkeren nog in een goede staat.

Vak 4, leilindes: In de klinkerverharding voor twee woningen aan de Sluisweg staan in totaal 7 oude knot-of leilindes. De stammen van de meeste leilindes zijn zwaar gehavend, maar de bomen verkeren nog in een goede conditie. De bomen zijn op de gemeentelijke bomenlijst aangemerkt als monumentaal.

Vak 5, essen: Centraal in Rogat is een omvangrijke beplanting van jonge essen aanwezig. De meeste bomen zijn aangeplant op of naast opgeworpen wallen. Enkele bomen staan voor de woningen. Het gaat hier om ca.70 bomen. De meeste essen verkeren nog in een redelijke conditie, maar het is wel duidelijk zichtbaar dat de ontwikkeling van de bomen zeer langzaam verloopt. De afgelopen jaren wordt de gemeente ook geconfronteerd met de uitval van individuele bomen. Rechts op de voorgrond is de kroon te zien van een es die aan het afsterven is. Het is niet duidelijk of essentaksterfte hier een grote rol speelt.

Vak 11, paardenkastanje: Op de kop van de haven aan de westzijde is een paardenkastanje aangeplant in een speelveldje. De boom staat midden in de verharding en halfverharding (rubberen valtegels). Volgens de bomenlijst is de kastanje in 2002 aangeplant. In dat geval is de boom sinds die tijd weinig in omvang toegenomen (bron foto: google/streetview).

Vak 6, essen en Italiaanse elzen: Langs de Hessenweg, de zuidelijke entree van het dorp, staan essen en elzen. De essen staan aan de oostzijde van de weg, in een rij aan het begin en het einde van de weg (Vak 7). De elzen staan bij een versmalling van de weg, deels tussen een voetpad en de rijbaan. Bij enkele elzen is te zien dat de bomen niet meer in staat zijn om de kop van de kronen te onderhouden. Er is sprake van twijgsterfte. Alle bomen staan dicht bij verhardingen en veroorzaken met hun wortels opdruk van de elementen.

Vak 7, essen: Aan het begin van de Hessenweg staat nog een rijtje essen. Deze essen verkeren in een goede conditie. Nabij de wegversmalling staan 3 essen ook direct aan de rand van de verharding.

Vak 8/9, essen, sierkersen en een zomereik: Langs de haven staan essen op de kade. Voor de woningen staat een rij die bestaat uit essen, sierkersen en een zomereik. De bomen voor de woningen verkeren overwegend in een goede conditie. Dat gaat niet op voor de essen die op de kade staan. De ontwikkeling van deze bomen stagneert en bij een aantal bomen is zelfs sprake van grootschalige kroonsterfte. De essen aan het eind van de rij staan niet in verharding. Deze essen hebben zich wel goed ontwikkeld.

Vak 10, essen, zomereiken en populier: Aan het eind gaat de weg over in een dijklichaam. Hier staan nog 2 essen, 3 zomereiken en een fors uitgegroeide populier. De bomen staan op de rand van het projectgebied (bron foto: google/streetview).

2 Standplaats

Bij drie beplantingen is nader onderzocht hoe de beworteling verloopt of hoe het er voor staat met de bodemgesteldheid.

Vak 5, essen op en bij de wallen

Profielopbouw:	De bodem bestaat uit een dunne laag matig humeus zand op een zanddek dat steeds schraller wordt. Diepere bodemlagen zijn (te) sterk verdicht.
Boomwortels:	Het bewortelingspatroon is niet nader bekeken, maar afgemeten aan de bodemopbouw en de verdichting die is waargenomen valt aan te nemen dat de essen in de dunne toplaag moeten wortelen. In de diepere bodemlagen zijn de groeiomstandigheden door verdichting en gebrek aan organische stof ongunstig.
Toekomst-perspectief:	Hiermee is een verklaring gevonden voor de stagnatie in de ontwikkeling van de essen. De bomen hebben te weinig doorwortelbare ruimte van goede kwaliteit tot hun beschikking.
Kansen:	De mogelijkheid de herinrichting aan te grijpen om te zorgen voor een beplanting met voldoende ontwikkelingsmogelijkheden.

Vak 6, essen en elzen Hessenweg

Profielopbouw:	De fundatie van de verhardingen bestaat uit sterk verdicht cunetzand.
Boomwortels:	Aan de randen van de verhardingen bevinden zich zware wortels dicht onder de verhardingselementen.
Toekomst-perspectief:	De elzen zijn al tegen de beperkingen van de groeiplaats opgelopen. De essen hebben in de aanliggende tuinen meer bewortelingsmogelijkheden. Bij werkzaamheden aan de verhardingen zal er snel schade aan de wortels van de bomen worden toegebracht.
Kansen:	De straat is inclusief voetpaden en groenstrook te smal om de groeiomstandigheden voor beide rijen bomen te verbeteren. De mogelijkheid bestaat wel om één van de beide rijen bomen meer ruimte te geven. Hierdoor kunnen de bomen zich langer in stand houden en zal wortelopdruk een minder grote rol gaan spelen.

Vak 9, essen op de kade

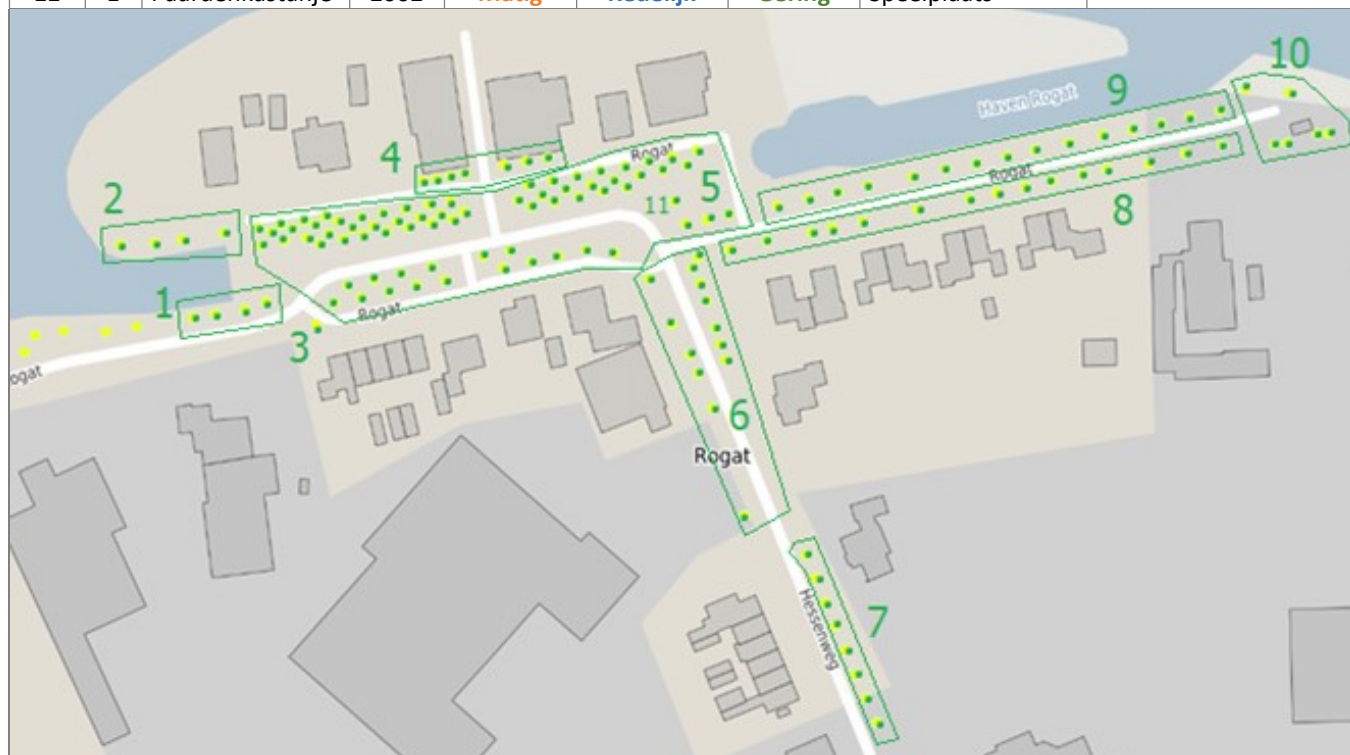
Profielopbouw:	De essen hebben slechts een dun laagje zwarte grond tot hun beschikking. Voor het overige is er alleen cunetzand, dat geen organische stof bevat.
Boomwortels:	De essen wortelen noodgedwongen in de plantspiegels of direct onder de verhardingen. Daardoor wordt de verharding opgedrukt.
Toekomst-perspectief:	De essen op de kade hebben onvoldoende bewortelingsruimte om zich te kunnen ontwikkelen. De kronen sterven nu al af.
Kansen:	De huidige bomen zijn zo slecht dat herstel niet meer mag worden verwacht. Door de parkeerstrook langs de kade opnieuw in te richten is een succesvolle aanplant van nieuwe bomen wel mogelijk.

3 Toetsing

In de onderstaande tabel wordt de kwaliteit en duurzaamheid van de boombeplantingen in de huidige situatie afgezet tegen de kans op schade die optreedt bij grootschalige werkzaamheden aan de inrichting van de wegen en (nuts-)voorzieningen en het werkverkeer en opslag die daarbij hoort. Het is logisch dat de kans op schade het grootst is bij bomen die vlak langs de rand van verhardingen staan of zelfs in verhardingen. Van deze bomen is het toekomstperspectief vaak ook slechter. Wat minder logisch is dat bomen in een min of meer vrijstaande situatie een slechte toekomstverwachting hebben. Dit gaat op voor de essen op en langs de wallen. Deze bomen hebben te weinig doorwortelbare ruimte om uit te kunnen groeien tot een volwaardige beplanting.

VAK	#	Boomsoort	Plant-jaar	Kwaliteit	Toekomst-perspectief	Kans op schade	Locatie	Opmerking
1	4	Zomereik	1989	Goed	Goed	Gering	Entree oostzijde	
2	2	Grauwe abeel	1954	Goed	Goed	Nihil	Havenhoofd	Rand projectgebied
2	2	Es	1984	Goed	Goed	Nihil	Havenhoofd	Rand projectgebied
3	2	Sierkers	1984	Goed	Redelijk	Gering	Splitsing oostzijde	
4	7	Leilinde	1920	Goed	Goed	Groot	Monumentaal	
5	69	Es	2000	Matig	Slecht	Vrij groot	Sluisweg-Rogat	Stagnatie
6	6	Es	1997	Redelijk	Redelijk	Groot	Hessenweg-Rogat	Wortelopdruk
6	6	It. els	1984	Redelijk	Matig	Groot	Hessenweg-Rogat	Wortelopdruk
7	8	Es	1997	Redelijk	Redelijk	Groot	Entree Hessenweg	
8	8	Es	1984	Goed	Goed	Vrij groot	Voor huizen haven	
8	5	Sierkers	1984	Goed	Goed	Vrij groot	Voor huizen haven	
8	1	Zomereik	1949	Goed	Goed	Vrij groot	Voor huizen haven	
9	15	Es	1997	Slecht	Slecht	Groot	Kade haven	Stagnatie
10	1	Can. populier	1924	Goed	Goed	Gering	Ingang haven/dijk	Rand projectgebied
10	2	Es	1984	Goed	Goed	Gering	Ingang haven/dijk	Rand projectgebied
10	3	Zomereik	1979	Goed	Goed	Gering	Ingang haven/dijk	Rand projectgebied
11	1	Paardenkastanje	2002	Matig	Redelijk	Gering	Speelplaats	

4 Aanbevelingen

Het meest ingrijpende advies dat uit deze oriëntering naar voren komt is de vervanging van de essen op en langs de wallen en de essen op de havenkade. Het is zinvol in te zetten op een kwaliteitsslag, waarbij, eventueel met minder bomen, een hoogwaardige boombeplanting kan worden neergezet. Veel bomen kunnen tijdens een herinrichting gemakkelijk worden ontzien zolang verhardingen maar niet dicht bij de bomen komen. Hier wordt ook aangeraden om te overwegen om de tweerijige beplantingen langs de Hessenweg en de havenkade te vervangen door een beplanting die uit één rij bestaat. De rij zou in dat geval eventueel van de ene naar de andere kant van de weg kunnen verspringen. Dit biedt in het huidige wegprofiel betere kansen voor een boombeplanting met een meer duurzaam karakter.

VAK	#	Boomsoort	Plant-jaar	Kwaliteit	Toekomst-perspectief	Kans op schade	Advies	Maatregelen
1	4	Zomereik	1989	Goed	Goed	Gering	Bescherming	Hekwerk
2	2	Grauwe abeel	1954	Goed	Goed	Nihil	Afscherming	Bomenwacht
2	2	Es	1984	Goed	Goed	Nihil	Afscherming	Bomenwacht
3	2	Sierkers	1984	Goed	Redelijk	Gering	Bescherming	Bomenwacht
4	7	Leilinde	1920	Goed	Goed	Groot	Bescherming	Bomenwacht
5	69	Es	2000	Matig	Slecht	Vrij groot	Vervanging	Gronduitwisseling
6	6	Es	1997	Redelijk	Redelijk	Groot	Planafstemming	Evt. vervanging in combinatie met groeiplaatsverbetering
6	6	It. els	1984	Redelijk	Matig	Groot	Planafstemming	
7	8	Es	1997	Redelijk	Redelijk	Groot	Bescherming	Bomenwacht
8	8	Es	1984	Goed	Goed	Vrij groot	Bescherming	Bomenwacht
8	5	Sierkers	1984	Goed	Goed	Vrij groot	Bescherming	Bomenwacht
8	1	Zomereik	1949	Goed	Goed	Vrij groot	Bescherming	Bomenwacht
9	15	Es	1997	Slecht	Slecht	Groot	Vervanging	Groeiplaatsverbetering
10	1	Can. populier	1924	Goed	Goed	Gering	Afscherming	Hekwerk
10	2	Es	1984	Goed	Goed	Gering	Afscherming	Hekwerk
10	3	Zomereik	1979	Goed	Goed	Gering	Afscherming	Hekwerk
11	1	Paardenkastanje	2002	Matig	Redelijk	Gering	Verplanting	Gronduitwisseling

